

ดร.ประยุทธ์ เยาวจันทร์ เปิดมุมมอง การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย

อ่านหน้า 36

การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย

ดร.ประยุทธ์ เยาวจันทร์
teamgroup@team.co.th

ค ณะภาพสิ่งแวดล้อมของไทย
ประสบกับภาวะเสื่อมโทรมลง
อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา
20 ปีที่ผ่านมา ตัวอย่างหนึ่ง
ที่เห็นได้ชัดคือ กรณีเขตอุตสาหกรรม
มาบตาพุดที่ส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมอย่างใหญ่หลวงต่อ
ประชาชนที่อยู่อาศัยรอบพื้นที่
ดังกล่าวโดยเฉพาะผลกระทบต่อ
สุขภาพ ต้นเหตุของปัญหามาจากการ
จัดการทางสิ่งแวดล้อมที่ขาด
ประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุหลัก ๆ 5
ประการ อาทิ การใช้มาตรการกำกับ
ควบคุมที่ขาดผู้ตรวจสอบที่มีไม่มากพอ
หรือมีแต่ยังขาดประสิทธิภาพ
มาตรการทางกฎหมายที่ไม่สะท้อนข้อ
เท็จจริงที่เกิดขึ้น ต้นทุนค่าใช้จ่ายทาง
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกผลักให้เป็นต้นทุน
ทางด้านสังคม รวมถึงไม่ได้นำหลักการ
“ผู้ก่อให้เกิดมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย”
(หรือ polluters pay principle) มาใช้

อย่างจริงจัง และมาตรการด้านภาษี
และการคลังถูกนำมาใช้ในการแก้
ปัญหาได้น้อย

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการยก
พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) มาตรการการ
คลังเพื่อสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเสริมการ
จัดการด้านสิ่งแวดล้อม นำรายได้มาใช้
จัดการสิ่งแวดล้อม และให้ผู้ก่อมลพิษ
หรือผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้รับผิดชอบ
ค่าใช้จ่ายในรูปแบบ พ.ร.บ. เพื่อใช้
เป็นกฎหมายแม่บทวางกรอบนโยบาย
การใช้มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม
และแยกย่อยออกเป็นร่างพระราช
กฤษฎีกา (พ.ร.ก.) เพื่อกำหนดหลัก
เกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ
กำหนดมาตรการไปใช้บริหารจัดการ
ทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดแบ่งได้ 5
ประเภท ได้แก่ ร่าง พ.ร.ก.ภาษีมลพิษ
ทางน้ำ มลพิษทางอากาศ การจัดการ
ของเสียอันตราย ภาษีคาร์บอน
ไดออกไซด์จากยานยนต์ และภาษี
นักท่องเที่ยว โดยร่าง พ.ร.ก.ภาษีมลพิษ
ทางน้ำ และภาษีมลพิษทางอากาศ

ขณะนี้ร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว
ได้รับความเห็นชอบจากทางคณะรัฐมนตรีแล้ว

ล่าสุดอยู่ในกระบวนการส่งให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความอยู่

นอกจากนี้ในร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวได้
มีการเสนอแนวคิดให้มีการจัดตั้ง
“คณะกรรมการกลาง” กำกับนโยบาย
มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่ง
ประกอบด้วยประธาน ได้แก่ รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการคลัง และคณะ
กรรมการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจาก
หน่วยงานภาครัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวนไม่เกิน 9 คน ทั้งนี้กรณีแต่งตั้ง
เพิ่มเติมให้พิจารณาเป็นกรณีให้เห็น
สมควรมีกรรมการและเลขานุการ
ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และประเภท
มลพิษที่จะดำเนินการ รวมทั้งการใช้
เครื่องมือ เช่น มาตรการภาษีและค่า
ธรรมเนียม และมาตรการอื่น ๆ
ประกอบด้วยการวางประกันความเสี่ยง
หรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม การ
ซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
หรือสิทธิการปล่อยมลพิษ มาตรการ
สนับสนุนและส่งเสริม เช่น การลด
อัตราภาษีให้กับผู้ประกอบการที่
สามารถลดการปล่อยสารมลพิษได้ตาม
มาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้

ประชาชาติ ธุรกิจ

Prachachart Turakij
Circulation: 120,000

Section: เอชอาร์-ซีเอสอาร์/การศึกษา

วันที่: พุธที่ 5 - อาทิตย์ 8 พฤษภาคม 2554

ปีที่: -

ฉบับที่: 4311

หน้า: 33 (กลาง), 36

Col.Inch: 88.30

Ad Value: 105,960

PRValue (x3): 317,880

คลิ๊ป: สีสี่

คอลัมน์: เปิดมุมมอง: การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

และยังมีการกำหนดรายละเอียดของการจัดการรายได้ กำหนดให้มีการจัดตั้ง "กองทุนกลาง" คือ กองทุนภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม ที่จะนำไปใช้จ่ายเพื่ออุดหนุน หรือให้กู้ยืมแก่ภาครัฐและเอกชนในโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวิจัยและพัฒนาการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การชดเชยแก่ผู้เสียหายหรือได้รับผลกระทบจากมลพิษ เป็นต้น โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนดังกล่าว

สำหรับรายละเอียดเพดานภาษีและอัตราค่าธรรมเนียม ภาษีมลพิษทางน้ำ กำหนดไว้ปีละ 10,000 บาทต่อตันของปริมาณมลพิษ ภาษีมลพิษทางอากาศ กำหนดไว้ปีละ 2,500 บาทต่อตันของปริมาณมลพิษ ภาษีนิกโทเจนเพดานกำหนดไว้ร้อยละ 15 ของราคาค่าโดยสาร หรือ 1,000 บาทต่อคน ภาษี

ผลิตภัณฑ์หรือค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ กำหนดไว้ร้อยละ 15 ของราคาผลิตภัณฑ์ หรือ 10,000 บาทต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ ภาษีหรือค่าธรรมเนียมอื่น ๆ กำหนดไว้ร้อยละ 15 ของราคา หรือ 10,000 บาทต่อหน่วยของปริมาณมลพิษ ซึ่งจัดเก็บจากผู้ก่อมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกโดยตรง กรณีที่เป็นนิคมอุตสาหกรรมและสำหรับสถานประกอบการ ให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานประกอบการโรงงานหรืออุตสาหกรรมตั้งอยู่ หรือให้หน่วยงานจากส่วนกลาง ได้แก่ กรมสรรพสามิต ทำหน้าที่ในการจัดเก็บโดยตรง

จากการสัมมนา "ทิศทางภารกิจบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม...ภาษีสิ่งแวดล้อม...เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรมไทย" เมื่อวันที่ 26 เมษายนที่ผ่านมา มีการเสนอแนวทางการจัดเก็บภาษีมลพิษทางน้ำตามขนาดของโรงงานอุตสาหกรรม กล่าวคือขนาดเล็กที่มีปริมาณน้ำทิ้ง 1-50 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ให้จัดเก็บภาษีในอัตราคงที่คือ 1,000-3,000 บาทต่อราย

ต่อปี ขนาดกลางที่มีปริมาณน้ำทิ้ง 50-500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ให้จัดเก็บภาษีในอัตราคงที่คือ 3,000 บาทถึงน้อยกว่า 10,000 บาทต่อรายต่อปี และขนาดใหญ่ที่มีปริมาณน้ำทิ้งเกินกว่า 500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ให้จัดเก็บภาษีในอัตราแปรผันตามปริมาณมลพิษที่ปล่อย โดยอาจอยู่ในระหว่างช่วง 2,500-10,000 บาทต่อตันต่อรายต่อปี

ส่วนการจัดเก็บภาษีมลพิษทางอากาศ มีการจัดเก็บตามขนาดของโรงงานเช่นกัน คือ ขนาดเล็กที่มีขนาดเต้าน้อยกว่า 500 แรงม้า และ/หรือขนาดหม้อน้ำเล็กกว่า 5 ตันต่อชั่วโมง ให้จัดเก็บในอัตราคงที่ อยู่ในระหว่างช่วง 10,000 บาทถึงน้อยกว่า 30,000 บาทต่อรายต่อปี ขนาดกลางที่มีขนาดเต้าน้อยกว่า 500 แรงม้าถึงน้อยกว่า 1,000 แรงม้า และ/หรือขนาดหม้อน้ำตั้งแต่ 5 ตันต่อชั่วโมง ถึงน้อยกว่า 10 ตันต่อชั่วโมง ให้จัดเก็บในอัตราคงที่ในระหว่างช่วง 30,000-50,000 บาทต่อรายต่อปี และขนาดใหญ่ที่มีขนาดเต้าน้อยกว่า 1,000 แรงม้าขึ้นไป และ/หรือมีขนาดหม้อน้ำ

ตั้งแต่ 10 ตันต่อชั่วโมงขึ้นไป ให้จัดเก็บในอัตราแปรผันตามปริมาณมลพิษที่ปล่อยออกมา คือ 1,000-2,000 บาทต่อตันของซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และออกไซด์ของไนโตรเจน (NOx) ต่อรายต่อปี และ 1,500-2,500 บาทต่อตัน TSP ต่อรายต่อปี

ถึงแม้ว่าผู้เกี่ยวข้องในแวดวงอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรายใหญ่จะมีแนวโน้มเห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ แต่ก็ยังมีข้อกังวลและข้อคิดเห็นต่อการจัดเก็บในแง่ที่จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่จะส่งผลให้สินค้าที่ผลิตขึ้นมามีราคาต้นทุนที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งประเทศไทยยังมีการจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลในอัตราที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งในละแวกเดียวกันอยู่แล้ว ในอนาคตที่จะมีการเปิดเขตการค้าเสรี (free trading area) การจัดเก็บภาษีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้

ทางด้านผู้ประกอบการขนาดใหญ่เองก็มีความกังวลในรายละเอียดความชัดเจนในการคำนวณอัตราภาษีว่าจะมีวิธีการคิดที่จะถูกต้องและยุติธรรมได้อย่างไร อีกทั้งการจัดเก็บภาษีในอัตราคงที่สำหรับโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง อาจลดแรงจูงใจของผู้ประกอบการในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีประสิทธิภาพในการลดมลพิษได้

ดังนั้นหนทางของการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอาจจะยังคงคลุมเครือ เนื่องจากร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจนแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่การคำนวณอัตราการจัดเก็บภาษี ความน่าเชื่อถือของข้อมูลอ้างอิงอันเกี่ยวกับการตรวจวัดปริมาณสารมลพิษที่ปล่อยออกมาสู่สภาวะแวดล้อมภายนอก รวมถึงการขาดแคลนฐานข้อมูลของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง อีกทั้งยังต้องมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีก แต่อย่างน้อยการเริ่มต้นเสียแต่วันนี้ ยังดีกว่าไม่เริ่มทำอะไรเลย...มิใช่หรือ ?